

MORMÎNTUL SARMATIC DE LA PĂDUREA VERDE, TIMIȘOARA, JUD. TIMIȘ (1969)

ORTANSA RADU

IN INCINTA Uzinelor Mecanice amplasate la Pădurea Verde (jud. Timiș) în partea de est a orașului Timișoara, s-au efectuat trei sondaje, în vara anului 1939, fiecare de $5 \times 2 \text{ m}^2$, menite să precizeze unele probleme, întrevăzute cu ocazia săpăturilor efectuate de întreprindere în anul 1956, pentru noile instalații de canalizare.

Din fragmentele ceramice scoase atunci la iveală, s-au restaurat opt vase unice ca formă, ornamentație și mărime, pe teritoriul patriei noastre, datate de la începutul primei epoci a fierului ¹.

Pe lângă acestea s-au găsit și fragmente lucrate cu mâna și la roata olarului, datate din perioadele statului dac și a migrației popoarelor, până înspre secolul X e.n.²

Sondajul făcut în anul 1969 atestă locuirea continuă a acestui teritoriu din vremea comunei primitive, până în secolul al X-lea e.n.

Într-o secțiune s-a dezvelit scheletul unei femei, orientat NV — SE, pe spate, într-o groapă a cărei adâncime era de 1,30 m (fig. 1/9). Craniul scheletului (înclinat cu fața spre est) nu prezintă o deformare artificială caracteristică migratorilor sarmați. Mîinile sînt întinse pe lângă corp, iar picioarele și ele întinse și apropiate.

Inventarul mormîntului este compus din cîteva podoabe, o fusaioală și tradiționalul vas de lut.

1. Cănița de lut a fost așezată lângă laba piciorului stîng, înclinată spre sud; este lucrată la roată, din pastă fină, cenușie; are corpul înalt, de formă bitronconică șiinel înalt pe fund; toarta este prinsă de buza îngroșată (fig. 1/7) ³.

2. Peste metacarpienele palmei drepte s-a găsit o fusaioală lucrată tot la roată, din pastă fină de culoare cenușie-deschisă (fig. 1/8); pe o parte este aproape plană, iar pe cealaltă este adîncită în mijloc.

3. Lipiți de o parte și de alta a maxilarului inferior, s-au descoperit doi cercei circulari, lucrați din sîrmă de argint, în compoziția căreia este multă aramă; cerceii au capetele petrecute și răsucite în spirală pe verigă (fig. 1/1a—b).

¹ Trei dintre vase sînt reproduse, *Timișoara 700, Pagini din trecut și de azi*, p. 32.

² Materialul ceramic întregit și fragmentar se află în colecția Muzeului Banatului din Timișoara.

³ C. Preda, *Noi descoperiri arheologice în necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Șpanțov*, SCIV, 15, 1965, 2, p. 263, 265, fig. 3,8.

Fig. 1. — 1 a—b, cercei de argint; 2—3, colier de bronz; 4—5, fibule de bronz; 6, mărgelă; 7, cânti; 8, fusaiolă lucrată la roată; 9, scheletul unei tinere.

4. În jurul gâtului se afla un colier dintr-o bară de bronz ⁴, de secțiune pătrată cu capetele lățite prin batere și perforație (fig. 1/3). Prin aceste orificii trecea probabil firul vegetal pe care, în jurul gâtului erau înșirate cele 20 de mărgel pe care le-am găsit răsfirate peste vertebrele cervicale (fig. 1/6).

Colierul se închidea cu cârlig și un ochi, realizate din sîrmă subțire de bronz, care fuseseră legate probabil de capetele aței ⁵ (fig. 1/2).

Majoritatea mărgelilor sînt din cornalină și numai trei din teracotă; nu sînt prea îngrijit lucrate și au secțiunea rotundă sau pătrată (fig. 1/6).

5. În zona umerilor erau două fibule de bronz, cu arc semicircular și resort în arbaletă; acestea prezintă analogii perfecte cu cele de la Sîntana de Mureș datate la sfîrșitul secolului al III-lea c.n. și începutul secolului al IV-lea e.n. (fig. 1/4—5).

Una dintre fibule (fig. 1/4), prezintă analogii și cu exemplarele de la Spanțov și Olteni, chiar și în ceea ce privește ornamentul (este vorba de acel X incizat pe fața superioară a piciorului fibulei) ⁶.

În ultimii zece ani, în colecția muzeului nostru au intrat multe morminte cu inventar similar, provenite din cimitire sau descoperiri întîmplătoare, ele fiind atribuite sarmaților ⁷.

În zona cîmpiei bănățene, prezența sarmaților este documentată numai prin mormintele de înhumatie, ritul incinerării nemaifiind practicat, probabil, în urma contactului cu populația autohtonă. Ei rămîn pe aceste teritorii pînă la venirea hunilor, fiind apoi asimilați de localnici sau de alte populații migratoare ⁸.

Avînd în vedere legăturile care există între cimitirele din Banat, Oltenia și Muntenia, cu cele de tip Sîntana de Mureș-Cerneahov, credem că unele din mormintele din Banat, sînt contemporane cu acestea, altele însă, este posibil să fi cuprîns a doua jumătate a secolului al III-lea e.n., și chiar prima jumătate a secolului al IV-lea.

LA TOMBE SARMATIQUE DE PĂDUREA VERDE, TIMIȘOARA, DÉP. DE TIMIȘ (1969)

RÉSUMÉ

Les sondages ont mis au jour une tombe. D'après le rituel funéraire et l'inventaire trouvé auprès, du squelette, on peut dater la tombe, mais non sans réserves, entre la seconde moitié du IIIe siècle et la première moitié du IVe siècle de n. è.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — 1 a—b, boucles d'oreille en argent; 2—3, collier en bronze; 4—5, fibules en bronze; 6, perles; 7, petite cruche; 8, fusaïole travaillée au tour; 9, le squelette d'une jeune femme.

⁴ I. Antonescu, *Săpăturile de la Gabăra-Porcești*, Matcriale, 6, 1959, p. 481, fig. 6, 1.

⁵ *Ibidem*.

⁶ C. Preda, *Cimitirul de la Olteni și cultura materială a secolului II e.n.*, SCIV, 10, 1959, 2, p. 361.

⁷ Mărgel, vase, obiecte de bronz însoțite de brățări, fibule și chiar de monede romane sînt date în studiu de

Egon Dörner, de la Muzeul din Arad și provin din următoarele localități: a, *cimitirele*: Cenei, Comloșul Mare, Sînnicolaul Mare, Timișoara-Freidorf; b, *descoperiri izolate*: Checea, Ciacova, Deta, Lovrin, Moșnița, Sînpetru-German, Sacălaz, Timișoara-Fabrici, Tomnatic.

⁸ *Ist Rom*, I, București, 1960 (I. Nestor), p. 681.